

ULUSLARARASI AYASOFYA SEMPOZYUMU II

Kadim Bir Mabedin Tarihi

Bildiriler Kitabı

INTERNATIONAL HAGIA SOPHIA SYMPOSIUM II

History Of An Ancient Monument

Proceedings Book

27-29 Mayıs/May 2022

Editörler/Editors

Zekeriya Kurşun - Ali İhsan Aydın

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
2023

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI: 53
ULUSLARARASI AYASOFYA SEMPOZYUMU II: KADİM BİR MABEDİN TARİHİ,
BİLDİRİLER KİTABI

Editörler: Prof. Dr. Zekeriya Kurşun - Dr. Ali İhsan Aydın

e-ISBN 978-605-2386-60-6

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları

Zeyrek Mahallesi Büyükkaraman Cad. No: 53 Fatih / İstanbul

Tel: 0212 521 81 00

Faks: 0212 521 84 84

Web: www.fsm.edu.tr

E-Posta: yayinevi@fsm.edu.tr

Yayınevi Sertifika No: 47914

İstanbul, Haziran, 2023

Tasarım: Zeynep Küçüker

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kütüphanesi CIP

Uluslararası Ayasofya Sempozyumu II: Kadim Bir Mabedin

Tarihi, Bildiriler Kitabı / editörler Zekeriya Kurşun, Ali

İhsan Aydın – İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf

Üniversitesi Yayınları, 2023.

694 s. ; 24 cm. – (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Yayınları; 53)

e-ISBN 978-605-2386-60-6

I. Ayasofya -- Kongreler

I. Kurşun, Zekeriya II. Aydın, Ali İhsan III. Dizi

NA5870.A9/U48 2023

726.0956226/ULU 2023

Copyright © Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, 2023

“Uluslararası Ayasofya Sempozyumu II: Kadim Bir Mabedin Tarihi, Bildiriler Kitabı”
kitabında yayımlanan yazıların yasal ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir. Kitabın yayın
hakkı Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'ne aittir. Kitabın hiçbir bölümü yayıncının
izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt yöntemiyle veya başka bir yöntemle
çoğaltılamaz, bir veri muhafaza sisteminde saklanamaz veya iletilemez. Kaynak göstermek
kaydıyla alıntı yapılabilir.

AYASOFYA İMARETİ'NİN YAPIMI SIRASINDA TAŞINAN NAZİKİ TEKKESİ

Selen AZAKLI ULUKÖYLÜ*

Özet

I. Mahmud döneminde, 1742 ve 1743 yıllarında Ayasofya Camii'nin dış avlusu ile kuzey sınırına imarethane, sıbyan mektebi, hünkar kasrı, şadırvan ve kütüphane inşa edilmiştir. TSMA'de bulunan 1743 tarihli bir belgede, Ayasofya İmaretî'nin yapılacağı alanda 4 hanenin bulunduğu ve imaret yapımı için bu dört hanenin 20.750 kuruşa satın alındığı belirtilmektedir. Bu belgede bahsedilen hanelerden biri Nazikî Tekkesi'dir. Nazikî Tekkesi, 1740 yılında Bâb-ı Hümâyün kapısının kuzeybatısı ile Ayasofya İmaret kapısının karşısında inşa edilmiştir. Tekke ilk olarak, Bâbüssaâde Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından, 1626 tarihli vakfiyesiyle bugünkü Ayasofya İmaretî'nin olduğu yere inşa ettirilmiştir. Ancak, Ayasofya imaretinin inşası için 1740 yılında bugünkü yerine taşınmıştır. İnşa edildiği dönemden itibaren çeşitli onarımlarla varlığını sürdüren tekke, 1980'li yıllarda harap duruma gelmiştir. 1986 yılında, TURİNG Kurumu tarafından yıkılıp vakfiyesinden bağımsız olarak otel-pansiyon işlevi ile yeniden inşa edilmiştir. Nazikî Tekkesi, konumu, tarihi geçmişi ve geçirdiği yapısal dönüşüm ile koruma ve restorasyon tarihimizde önemli bir örnek teşkil etmektedir. Hazırlanan çalışma ile yakın dönem korumacılık tarihimiz açısından önemli olan yapı hakkında gerekli bilgilerin sunulması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, tarihsel süreç içerisinde Nazikî Tekkesi'nin yapımı, aile üyeleri ve yapısal dönüşüm süreci incelenmiştir. Çeşitli yazılı görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında, tekkenin tarihsel

* Yüksek Mimar, Sakarya/ Türkiye, selenazakli@gmail.com, orcid.org/0000-0002-1716-7339.

gelişimi, özgün kimliğinden bağımsız yeni işleviyle turistik amaca hizmet eden mevcut durumu hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayasofya İmaret, Nazikî Tekkesi, Soğukçeşme Sokağı, Ayasofya Pansiyonları, Rekonstrüksiyon.

NAZİKÎ TEKKE MOVED DURING THE CONSTRUCTION OF HAGIA SOPHIA İMARET

Abstract

Topkapı Palace Museum Archive In the document dated 06.07.1743, it is stated that there are 4 houses in the area where the Hagia Sophia İmaret will be built and these four houses were purchased for 20,750 penny for the soup kitchen. One of the households mentioned in this document is today's Nazikî Islamic Monastery. The former name Nazikî Islamic Monastery, which is located to the northwest of the Bab-ı Hümayun gate and opposite the Hagia Sophia İmaret gate, is used as a hotel-pension affiliated with the Turkish Touring and Automobile Association. The tekke was first built on the site of today's Hagia Sophia İmaret by Babu's-saâde Agha Malatyalı İsmail Agha with his charter dated 1626. In the following period, for the construction of the Hagia Sophia İmaret building, today's Soğukçeşme Street was moved across the Hagia Sophia İmaret Gate in 1740. In Turkey, in 1925, it was forbidden for dervishes to chant collectively. With the closure of tekkes and zawiya, the mansion was closed for use and became devastated over time. The fact that the Tekkesi was built in front of the sultan's house during the periods when the constructions under the city walls were prohibited shows the close relations with the state with the units where religious activities such as sect, congregation and tekke are carried out.

The family members of the sheikhs of the Nazikî Islamic Monastery consist of well-known people today. Alpay Nazikioğlu, one of the sound artists, is one of the grandchildren of the last sheikhs of this tekke. The oldest member of the family is Engin Baydar, the former President of the Turkish Press Association. On the other hand, Nasuhi Esat Baydar, who was the president of Fenerbahçe Sports Club between 1924-1926, and his brother, football player Alaeddin Baydar, who started his football career in Fenerbahçe Sports Club in 1913, and advertiser Mehmet Nail Keçili are also members of the same family. Alpay Nazikioğlu's father is Turhan Cemal

Bey, a retired bureaucrat from the State Railways, and his mother is Daime Hanım, who has worked in the CHP Private Office for many years. Nahuhi Esat Baydar and Alaaddin Baydar are the siblings of Alpay Nazikioğlu's father, Turhan Bey. Daime Hanım, mother of Alpay Nazikioğlu; Turkish composer Şanar Yurdatapan, lyricist, composer and soloist Oktay Yurdatapan, Onur Yurdatapan and Lieutenant General Daniyal Yurdatapan, who are also the fathers of the artist Lale Mansur Yurdatapan; Emine Danende Arpaç, mother of the famous Masonic master Can Arpaç, and Daniş Yurdatapan, who was born from a separate mother and served as a prosecutor.

The earliest known engraving of the tekke was drawn by the Englishman John Frederick Lewis in the early 1830s. According to this engraving, the tekke structure has the character of an Anatolian residence, unlike other structures. The building, which was built as masonry, has a total of 2 floors, the ground floor and the normal floor, has skylights and is plastered. Another important engraving of the Nazikî Islamic Monastery was drawn by the architect Gaspere Trajano Fossati. Fossati painted Hagia Sophia and the settlements around it with engravings during the Hagia Sophia repairs. In the lithography of Fossatini included in the album presented to Sultan Abdülmecid in 1852, there is the Nazikî Islamic Monastery on Soğukçeşme Street in front of the Sur-i Sultani. According to Fossati's engraving, it is seen that the Nazikî Islamic Monastery was stripped of its Anatolian residential identity and rebuilt in the 19th century architectural style like the other houses on the street. The tekke consists of three similar building units in its first use, namely the tawhidhane, the harem and the selamlık. According to the old photographs, the building is three stories, hipped roof and wooden. While the wooden buttresses used on the façade were used in plain forms in the 19th century, they were used in the 20th century by adding furrows after repair or reconstruction. Nazikî Islamic Monastery preserved the traditional Turkish architectural style in integrity and consistency until the 1940s. By the 1980s, Nazikî Islamic Monastery was in ruins along with the other houses on the street.

Nazikî Islamic Monastery was taken under protection by the Ministry of Culture and Tourism, High Board of Real Estate, Antiquities and Monuments in 1975 and registered in 1976. In 1983, the Nazikî Islamic Monastery was demolished and it was made mandatory to reconstruct it in its original state. Reconstruction activities were carried out by the TURING Institution under the chairmanship of Çelik Gülersoy. The ownership of the tekke belongs to the General Directorate of Foundations. In 1983, the TURING Institution applied to the General Directorate of Foundations for the allocation of the building to the institution so that the building could be completely repaired with the remaining structures on the street during the restoration process. According to the agreement between the institution

and the foundations, the institution donated the building to the state after the restoration. For the right of use of the TURING Institution, it was decided to pay rent to the General Directorate of Foundations without interruption. In 1986, the Nazikî Islamic Monastery was demolished and rebuilt together with the other houses on the street as part of the renovation works carried out by the TURING Institution on Soğukçeşme Street. With the reconstruction works it has undergone, the tekke has been used as a hotel-pension independent from the wood coating process on the reinforced concrete carcass and its foundation. It has been redesigned in a way that is disconnected from its original texture, with its interiors designed to provide comfort.

The allocation process, which started between the General Directorate of Foundations and the TURING Institution, continued with the protocols made between 1983 and 2006. After 2006, contracts were signed with the General Directorate of Foundations for the re-allocation of the building to the TURING institution, but the TURING Institution had to vacate as the Council of Ministers did not approve. In the following period, upon the use of the building in tourism-oriented activities, it was re-allocated to the TURING Institution for a period of 10 years and for a fee in 2015, with the decision of the Council of Foundations, provided that all maintenance, repair and restoration works are carried out by the TURING Institution. The building was restored in 2015 according to the project approved by the Cultural Heritage Preservation Regional Board.

The family members of Nazikî Islamic Monastery were disturbed by the use of the tekke as a hotel, and in this context, in the 1990s and 2012, they applied for the use of the tekke for the use of family members, but they did not get any results. The fact that the building, which is owned by the General Directorate of Foundations, is allowed to be used for this purpose, shows that commercial benefits are prioritized in all areas of society, regardless of private or state institutions.

Nazikî Islamic Monastery is an important example among our structures worth preserving with its location and existence in the historical process. However, it has been detached from its original identity independent of its foundation and turned into a visual decor that has been cut from its original architectural texture for the benefit of commercial activities. With the prepared study, it is aimed to present the necessary information about the historical existence, identity, reconstruction process and aftermath of the Nazikî Islamic Monastery, which is important for our recent conservation history. Within the scope of the study, the first construction of the Nazikî Islamic Monastery, its location, family members, moving in front of the Sur-i Sultani, its architectural style, its social and structural transformation over

time, its loss of identity and its use as an independent, and in this context, the loss of its original architectural texture and the cultural benefit of the touristic benefit. inheritance was examined.

In the light of the information obtained from various written and visual sources, information is given about the transformation of the tekke in the historical process, the process of changing hands and its current situation serving touristic purposes with its new function independent of its original identity. In the light of the information given, it is desired to bring constructive criticism over the wrong protection and interventions on the Naziki Islamic Monastery and to contribute to the future conservation efforts.

Keywords: Hagia Sofia Imaret, The Naziki Islamic monastery, Soğukçeşme street, Hagia Sofia Hostels, Reconstruction.

Ayasofya İmaretî'nin Yapımı Sırasında Taşınan Nazikî Tekkesi

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 1743 tarihli bir belgede, Ayasofya İmaretî'nin yapılacağı alanda 4 hanenin bulunduğu ve imaret yapımı için bu dört hanenin 20.750 kuruşa satın alındığı belirtilmektedir. Bu belgede bahsedilen hanelerden biri bugünkü Nazikî Tekkesi'dir.¹ Bab-ı Hümâyün kapısının kuzeybatısı ile Ayasofya İmaret kapısının karşında kalan eski adıyla Nazikî Tekkesi günümüzde Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'na bağlı otel-pansiyon olarak kullanılmaktadır. Tekke ilk olarak bugünkü Ayasofya İmaretî'nin olduğu alanda, Bâbüssaâde Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından, 1626 tarihli vakfiyesiyle inşa ettirilmiştir. İlerleyen dönemde, Ayasofya İmaret binasının inşası için 1740 yılında bugünkü Soğukçeşme Sokağı, Ayasofya İmaretî Kapısı'nın karşısına taşınmıştır.² Tekkenin taşınmasıyla ilgili olarak Hadikatü'l Cevami'de, "...*Câmi-i mezbûr imâreti karşusunda, Sarây-ı Âmire divarına muttasıl ve İmâreti âmire'nin şeyhliği bu tekyede şeyh olanlara meşrutadır. Fi'l-asl imâret mahallinde câmi'-i şerife muttasıl iken, imâret binâ olunmak lâzım geldikde bu mahalle nakl olundu 1153 (1740). Bânîsi ağayı Bâbü's-sa'âde ağası iken Dârü's-sa'âde dahi olub, menâsıb-ı âliyyeyi cem' eylemiştir...*" şeklinde aktarılmıştır.³

Celvetiyye tarikatından İsmail Hakkı Bursevî'nin halifesi Mudanyalı Abdurrahman Efendi, tekkenin ilk şeyhidir. Tekke, 19. yüzyılın ortalarında kullanılmayacak duruma gelmiştir. 1850'lerde, Halvetiyye'nin Şa'bâniyye koluna mensup Kütahyalı Şeyh Ahmed Nâzikî Efendi tarafından yeniden inşa ettirilmiştir. M. Hamdi Efendi'nin oğlu ve Nasuhî Tekkesi şeyhi Kerâmeddin Efendi'nin halifesi Mehmed Hilmi, Nazikî tekkenin son şeyhidir. Türkiye'de 1925 yılında, dervişlerin topluca zikir yapmaları yasaklanmıştır. Tekkeler ve zaviyelerin kapatılması ile de konak kullanıma kapatılmış ve zamanla harap duruma gelmiştir.⁴ Tekkesi'nin sur dibi yapılaşmalarının yasaklandığı dönemlerde, padişahın evinin önünde inşa edilmesi, devlet ile tarikat, cemaat ve tekke gibi dini faaliyetlerin yürütüldüğü birimlerle yakın ilişkilerini göstermektedir.

Nazikî Tekkesi şeyhlerinin aile üyeleri, günümüzde hayatta ve tanınmış kişilerden oluşmaktadır. Ses sanatçılarından Alpay Nazikioğlu, bu tekkenin

1 Hasan Fırat Diker, *Ayasofya Onarımları*, İstanbul, 2016, s. 90.

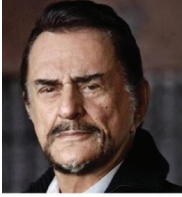
2 Selen Azaklı, *Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı'nın Yapısal Dönüşümünün İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2022, s. 145.

3 Ayvansarayî Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi, *Hadikatü'l Cevami'*, İstanbul, 2001, s. 47

4 Mehmet Akif Köseoğlu, *İstanbul'un 100 Tekkesi*, İstanbul, 2016, s. 125.

son şeyhlerinin torunlarından. Ailenin en yaşlı üyesi eski Türk Basın Birliği Başkanı Engin Baydar'dır.

Bununla beraber, 1924-1926 yılları arasında Fenerbahçe Spor Kulübü başkanlığı yapmış olan Nasuhi Esat Baydar ile 1913 yılında Fenerbahçe Spor Kulübü'nde futbol hayatına başlayan Ala lakaplı kardeşi, döneminin meşhur Bekir, Zeki, Ala üçlüsünden futbolcu Alaeddin Baydar ve reklamcı Mehmet Nail Keçili de yine aynı ailenin üyeleridir.

Ses Sanatçısı Alpay Nazikioğlu

Eski Türk Basın Birliği Başkanı Engin Baydar

Fenerbahçe Spor Kulübü Başkanı Nasuhi Esat Baydar 1924-1926

1913 yılında Fenerbahçe Spor Kulübü'nde oynayan Ala lakaplı, futbolcu Alaeddin Baydar

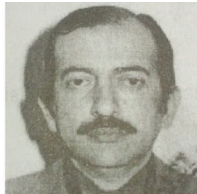
Reklamcı Mehmet Nail Keçili

Görsel 1: Nazikî Tekkesi şeyhlerinin aile üyeleri.

Alpay Nazikioğlu'nun babası Devlet Demir Yolları'ndan emekli bürokrat Turhan Cemal Bey, annesi ise, CHP Özel Kalem Müdürlüğü'nde uzun yıllar görev yapan Daime Hanım'dır. Nasuhi Esat Baydar ile Alaeddin Baydar, Alpay Nazikioğlu'nun babası Turhan Bey ile kardeş çocuklarıdır. Alpay Nazikioğlu'nun annesi Daime Hanım; Türk besteci Şanar Yurdatapan, söz yazarı, besteci ve solist olan Oktay Yurdatapan, Onur Yurdatapan ve sanatçı Lale Mansur Yurdatapan'ın da babaları olan Korgeneral Daniyel Yurdatapan; ünlü Mason üstadı Can Arpaç'ın annesi Emine Danende Arpaç ve ayrı anneden doğan, savcılık yapmış Daniş Yurdatapan'la kardeşidir.⁵

Türk besteci Şanar Yurdatapan

Söz yazarı, besteci ve solist olan Oktay Yurdatapan

Söz yazarı, besteci ve müzik yapımcısı Onur Yurdatapan

Sanatçı Lale Mansur

Mason üstadı Can Arpaç

Görsel 2: Nazikî Tekkesi şeyhlerinin aile üyeleri.

5 Selen Azaklı, a.g.t., s. 145.

Tekke ile ilgili bilinen en eski gravür, 1830'ların başında İngiliz asıllı John Frederick Lewis tarafından çizilmiştir. Bu gravüre göre, tekke yapısı diğer yapılardan farklı olarak daha çok Anadolu konutu karakterine sahiptir. Kâgir olarak inşa edilen yapı zemin ve normal kat olmak üzere toplam 2 katlı, tepelik pencerelere sahip ve üzeri sıvalıdır.

Görsel 3: Ayasofya İmaret Kapısı ve Nazikî Tekkesi, Lewis, 1830 görünümü.⁶

Nazikî Tekkesi ile ilgili bir diğer önemli gravür, mimar Gaspare Trajano Fossati tarafından çizilmiştir. Fossati, Ayasofya onarımlarını yaptığı dönemde Ayasofya ve çevresindeki yerleşimleri gravürlerle resmetmiştir. Fossatini'nin 1852 yılında Sultan Abdülmecid'e sunduğu albümde yer alan litografyasında, Sur-i Sultani'nin önünde Soğukçeşme Sokağı üzerinde Nazikî Tekkesi yer almaktadır. Fossati'nin gravürüne göre, Nazikî Tekkesi'nin Anadolu konut kimliğinden sıyrılıp sokaktaki diğer evler gibi 19. yüzyıl mimari üslubu içinde yeniden yapıldığı görülmektedir.⁷

6 A.g.t., s. 107.

7 A.g.t., s. 106.

Görsel 4: Soğukçeşme Sokağı'nda Sur-i Sultani önünde yer alan haneler, Bab-ı Hümayun'un kuzeybatısında kalan ilk yapı Nazikî Tekkesi, Fossati, 1852.⁸

Tekke, ilk kullanımında birbirine benzeyen üç yapı biriminden olan tevhidhane, harem ve selamlık dairesinden oluşmaktadır.⁹ Eski fotoğraflara göre yapı, üç katlı, kırma çatılı ve ahşaptır. 19. yüzyılda cephe üzerinde kullanılan ahşap payandalar düz formlarda kullanılırken 20. yüzyılda, onarım ya da yeniden yapım sonrasında furuşlar eklenerek kullanılmıştır. Nazikî Tekkesi, geleneksel Türk Mimarisi üslubunu bütünlük ve tutarlılık içinde 1940'lı yıllara kadar korumuştur. 1980'li yıllara gelindiğinde ise sokaktaki diğer evlerle birlikte Nazikî Tekkesi harap duruma gelmiştir.

Nazikî Tekkesi'nin, Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun (GEEAYK) 08.02.1975 tarihli kararı ile korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir. Tekke, GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir. 10.10.1983 tarih ve 7210 sayılı kararnameye göre Nazikî Tekkesi'nin yıkılarak özgün haliyle yeniden yapılması zorunlu hale

8 A.g.t., s. 108

9 Esengül Yıldız Altunbaş, "İstanbul Ayasofya Odaklı Tarihi Çevre (18. ve 19. Yüzyıllar İçinde Değişim ve Dönüşümler)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü İstanbul, 2016, s. 221-223.

getirilmiştir. Yeniden yapım faaliyetleri, Çelik Gülersoy başkanlığında TURİNG Kurumu tarafından yürütülmüştür. Yapılacak çalışmalar kapsamında tekke için hazırlanan restitüsyon projesi 12.04.1984 tarihli kurul kararı ile onaylanmış, ardından yerine yapılacak restorasyon projesi de 02.11.1984 tarihli kurul kararı ile onaylanmıştır.¹⁰ Tekkenin mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Restorasyon sürecinde yapının sokaktaki geri kalan yapılarla bütün bir şekilde onarılabilmesi adına yapının kuruma tahsisi için TURİNG, 1983 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne başvurmuştur. Kurum ile vakıflar arasında yapılan anlaşmaya göre onarım sonrası Kurum yapıyı devlete bağışlamıştır. Restorasyon projesi, 1984 yılında Mustafa Pehlivanoglu tarafından hazırlanmıştır. 1985 yılı TURİNG Genel Kurulu çalışma raporlarına göre Nazikî Tekkesi 17.000.000 TL'ye yeniden inşa edilmiştir. Aynı zamanda, kullanım hakkı için Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne kesintisiz bir şekilde kira ödemesi kararı verilmiştir. 1986 yılında, TURİNG kurumu tarafından Soğukçeşme sokağında yapılan yenileme çalışmaları kapsamında sokaktaki diğer evlerle birlikte Nazikî Tekkesi yıkılıp yeniden yapılmıştır. Geçirdiği rekonstrüksiyon çalışmaları ile tekke, betonarme karkas üzeri ahşap kaplama işlemi ve vakfiyesinden bağımsız otel-pansiyon kullanımına konfor sağlayacak şekilde dizayn edilen iç mekanlarıyla, özgün dokusundan kopuk şekilde yeniden tasarlanmıştır.¹¹

Vakıflar Genel Müdürlüğü ile TURİNG arasında başlayan tahsis süreci 1983 - 2006 yılları arasında yapılan protokollerle devam etmiştir. 2006 yılından sonra, yapının yeniden TURİNG kurumuna tahsisi için Vakıflar Genel Müdürlüğü ile sözleşmeler yapılmış ancak Bakanlar Kurulu onay vermediğinden TURİNG tarafından burası boşaltmak zorunda kalınmıştır. İlerleyen dönemde, yapının turizme yönelik faaliyetlerde kullanılması üzerine, her türlü bakım, onarım ve restorasyon çalışmalarının TURİNG tarafından yapılması şartıyla, Vakıflar Meclisi'nin 23/11/2015 tarih ve 646/505 sayılı kararı ile 10 yıl süreli ve bedelli olarak tekrardan TURİNG'e tahsisi yapılmıştır. Yapı, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanan projeye göre 2015 yılında yeniden restore edilmiştir.¹² Nazikî Tekkesi'nin aile üyelerinin, tekkenin otel olarak kullanımından rahatsız olmasından ötürü Engin Baydar, Nail Keçili ve diğer aile üyeleri 1990'lı

10 Selen Azaklı, a.g.t., s. 147.

11 A.g.t., s. 148.

12 Burcu Tezcan, "Naziki Konağı Yenilendi", *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, Haziran, sayı 402, s. 4-9

yıllarda ve 2012 yılında, tekkenin aile üyelerinin kullanımına verilmesi ile ilgili ciddi uğraşlar sarf etmiş ancak sonuç alamamışlardır. Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde olan yapının, bu amaçla kullanımına izin verilmesi, özel ya da devlet kurumları fark etmeksizin, toplumun her alanında ticari faydaların ön planda tutulduğunu göstermektedir.¹³

Sonuç olarak, Nazîki Tekkesi, konumu ve tarihsel süreç içerisindeki var oluşu ile korunmaya değer yapılarımız arasında önemli bir örnektir. Ancak, gerek vakfiyesinden bağımsız özgün kimliğinden koparılmış, gerekse ticari faaliyetlere fayda için özgün mimari dokusundan koparılmış görsel bir dekor haline getirilmiştir. Bu çalışma ile, mevcut bir tarihi yapıda yaşanan yapısal dönüşümler incelenerek koruma sorunları üzerinden eleştiriler getirmek ve koruma çalışmalarına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Görsel 5: Ayasofya İmaret Kapısı ve Nazîki Tekkesi, 1875-80¹⁴

13 A.g.t., s. 159.

14 A.g.t., s. 110.

Görsel 6: Ayasofya İmaret Kapısı ve Naziki Tekkesi, 1954¹⁵

Görsel 7: Naziki Tekkesi (Yasemin Pansiyon), 2021¹⁶

Kaynaklar

Ayvansarayî Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi, *Hadîkatü'l Cevami'*, haz. Ahmet Neziğ Galitekin, İstanbul, İşaret Yayınları, 2001.

Azaklı, Selen., “Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı'nın Yapısal Dönüşümünün İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2022.

Diker, Hasan Fırat, *Ayasofya ve Onarımları*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016.

Köseoğlu, Mehmet Akif, *İstanbul'un 100 Tekkesi*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2016.

Tezcan, Burcu, “Naziki Konağı Yenilendi”, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, Haziran, sayı 402, İstanbul.

Yıldız Altunbaş, Esengül, “İstanbul Ayasofya Odaklı Tarihi Çevre (18. ve 19. Yüzyıllar İçinde Değişim ve Dönüşümler)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2016.